

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
(ДНУ)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора
Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара
«18» 12 2017 р. № 964

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію виховної роботи
у Дніпровському національному університеті
імені Олеся Гончара

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про організацію виховної роботи (далі – Положення) у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара (далі – ДНУ) розроблено на підставі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»; Указу Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки» від 13 жовтня 2015 року; Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 року № 641; Статуту Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, ухваленого вченою радою ДНУ 3 лютого 2011 року, протокол №8; Перспективного плану розвитку Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара на 2011-2017 роки, ухваленого Вченою радою ДНУ 10 березня 2011 року, протокол №9; Концепції національно-патріотичного виховання, ухваленої Вченою радою ДНУ 12 травня 2016 року, протокол № 12.

1.2 Метою Положення є створення цілісної моделі виховної роботи в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара на основі сучасних науково-педагогічних засад її організації, здійснення, аналіз, оцінки

в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара на основі сучасних науково-педагогічних засад її організації, здійснення, аналіз, оцінки ефективності та корегування. Положення є підґрунтям для планування і практичної реалізації відповідних виховних заходів, забезпечення виховної складової в усіх видах статутної діяльності університету.

1.3 Виховна робота у ДНУ – це процес реалізації системи педагогічно обґрунтованих впливів, спрямованих на інтелектуальний, духовний та фізичний розвиток особистості, її позитивну соціалізацію, високу громадянськість, на формування світоглядних позицій та ціннісних орієнтирів молоді.

1.4 Зміст виховної роботи ґрунтується на концептуально й педагогічно вмотивованій системі. В головних своїх складниках вона орієнтується на виховний ідеал, яким слугують основоположні людські якості та риси, сформульовані в Кодексі честі та гідності студента ДНУ. Мета виховання має бути максимально наближена до цього виховного ідеалу. Більш низький ієрархічний рівень посідають завдання, що впливають з виховної мети. Далі в системі визначено основні напрями виховної роботи, які у сукупності покликані забезпечити формування гармонійно розвиненої особистості. Невід’ємною компонентою такої системи є принципи виховання, діяльнісним її елементом виступають різноманітні суб’єкти, місце і роль яких виписані в цьому Положенні. Тримаючи в полі зору весь комплекс окреслених елементів, суб’єкти-вихователі мають на практиці, у повсякденній роботі зі студентами продемонструвати свою педагогічну майстерність, використовуючи при цьому найбільш ефективні форми та методи виховання.

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

2.1 Стратегічною метою виховання студентської молоді є формування всебічно розвиненої, інтелектуально й духовно багатой, морально й соціально зрілої, фізично здорової особистості, свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї

136

й загальнолюдських цінностей та ідеалів, висококласного конкурентоспроможного фахівця – сучасного репрезентанта української національної еліти.

2.2 Основними завданнями виховної роботи в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара є:

– створення сприятливих організаційних та морально-психологічних умов для самовдосконалення і саморозвитку студентів з урахуванням їх індивідуальних схильностей та інтелектуальних здібностей;

– формування у молоді національної свідомості, патріотизму, історичної пам'яті, поваги й любові до рідної землі, рідного краю, Батьківщини, вітчизняної культури, традицій, звичаїв, державних символів України;

– вироблення чіткої громадянської і активної життєвої позиції, цивілізованих морально-етичних норм, прищеплення молодим людям розуміння своїх конституційних прав, свобод і обов'язків, віри у верховенство права і закону;

– поширення у студентському середовищі переваг здорового способу життя, культу сильної, гармонійно розвиненої особистості, негативного ставлення до шкідливих звичок (тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотичних речовин тощо);

– створення необхідних умов для ефективного функціонування і розвитку студентського самоврядування, виявлення й підтримки його потенційних лідерів та організаторів;

– забезпечення органічного поєднання і високого рівня професіоналізму та вихованості, інтелігентності майбутніх фахівців, сприяння розкриттю та розвитку їх індивідуальних здібностей, талантів, самореалізації;

– плекання поваги, шанобливого ставлення до своєї Alma mater, збереження й примноження її академічних і демократичних традицій та цінностей.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

3.1 Національно-патріотичне виховання передбачає:

- формування національної свідомості та відповідальності за долю України;
- виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення й збереження історичної пам'яті;
- культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою тощо);
- виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій.

3.2 Інтелектуально-духовне виховання включає:

- розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, креативного мислення;
- виховання внутрішньої потреби до самостійного освоєння обраного фаху та готовності до застосування отриманих знань і умінь у практичній діяльності;
- реалізацію особистісного життєвого вибору та побудову професійної кар'єри на основі здібностей і знань, умінь і навичок;
- виховання здатності формувати та відстоювати власну позицію;
- формування світоглядної парадигми як проекції узагальненого світосприймання.

3.3 Громадянсько-правове виховання спрямоване на:

- прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина;
- виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України;
- виховання громадянського обов'язку перед Україною, суспільством;
- формування політичної та правової культури особистості залучення студентської молоді до участі у добровільних акціях та розвитку соціальних ініціатив і волонтерського руху.

3.4 Морально-етичне виховання має на меті:

– вироблення почуття власної гідності, честі, свободи, рівності, працелюбності, самодисципліни;

– засвоєння моральних цінностей, норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань;

– виховання етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків.

– формування етичної культури, толерантності, терпимого ставлення до інших думок, поглядів, вірувань тощо.

3.5 Екологічне виховання зорієнтоване на:

– формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури;

– оволодіння знаннями та практичними навичками раціонального природокористування;

– виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство;

– усвідомлення готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності.

3.6 Естетичне виховання має забезпечити:

– розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності;

– формування у молоді естетичних поглядів, смаків, що ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури, почуттях прекрасного, піднесеного, поетичного;

– вироблення прагнення та умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті.

3.7 Трудове виховання уможлиблює:

– формування у молоді свідомого і творчого ставлення до праці та навчання;

– формування почуття господаря та відповідальності за доручену справу;

– прищеплення вміння самостійної, сумлінної та ефективної трудової діяльності.

3.8 Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя – це:

– виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя;

– засвоєння необхідних знань і практичних навичок фізичної культури в житті людини;

– створення умов для повноцінного фізичного розвитку та змістовного дозвілля студентів;

– забезпечення системного підходу до фізичного, духовного та психологічного загартування молоді;

– формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним явищам та звичкам, профілактика захворювань.

4 ПРИНЦИПИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Виховання студентської молоді ґрунтується на принципах:

– демократичності - визнанні академічною спільнотою права кожного на свободу вибору та виявлення своєї творчої індивідуальності, усунення авторитарних методів виховання;

– гуманізації та гуманітаризації – створенні умов для особистісної самореалізації, формуванні людяної, щирої, доброзичливої, милосердної особистості;

– єдності навчальної та виховної діяльності - консолідації студентства та науково-педагогічних працівників у єдину академічну спільноту, на засадах партнерства, взаємодії, спільної моралі та ідей;

– послідовності, системності та наскрізності - привнесенні виховних аспектів у всі форми освітнього процесу, забезпеченні органічного зв'язку виховання з життям, трудовою діяльністю народу й продуктивною працею;

– диференціації та індивідуалізації виховного процесу - врахуванні у виховній діяльності рівнів фізичного, духовного, психічного, соціального, інтелектуального розвитку студентів, стимулюванні їхньої активності й розкритті творчої індивідуальності;

– єдності теорії та практики - реалізації набутих студентами знань, умінь і навичок на практиці, включаючи самоврядну й громадську діяльність;

– природо відповідності – врахуванні багатогранної й цілісної природи людини, вікових та індивідуальних, соціально-психологічних особливостей студентів;

– пріоритету правової свідомості - вихованні поваги до конституційних прав та свобод людини.

5 СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ВИХОВНОЮ РОБОТОЮ

Основними суб'єктами організації виховної роботи в університеті є:

- ректорат;
- Вчена рада;
- Рада з гуманітарно-виховної роботи;
- проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді;
- група аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді;
- координаційно-методичні центри за основними напрямками виховної діяльності:

- 1) національно-патріотичного і громадянського виховання;
- 2) морально-етичного виховання;
- 3) естетичного виховання;
- 4) екологічного виховання;
- 5) правового виховання;
- 6) соціальних ініціатив і волонтерства;
- 7) спортивно-оздоровчий;

- Соціально-психологічна служба;
- деканати та кафедри;
- заступники деканів з виховної роботи;
- куратори академічних груп;
- профспілкова організація;
- Рада студентів ДНУ;
- ради студентів факультетів та гуртожитків;
- молодіжні об'єднання за інтересами;
- Рада ветеранів війни і праці;
- Наукова бібліотека імені Олеса Гончара;
- Палац культури студентів;
- культурологічний клуб «В гостях у ректора ДНУ»;
- клуб творчої молоді «Паростки»;
- інтелектуальний клуб «Універсум»;
- інформаційно-аналітичне агентство «УНІ-прес»;
- газета «Дніпровський університет».

Усі зазначені суб'єкти планують свою роботу на навчальний рік, підбиваючи її підсумки в кінці року з відповідними висновками та пропозиціями щодо подальшого вдосконалення системи виховання в університеті на наступний період. Функціональні обов'язки основних суб'єктів організації виховної роботи сформульовані в окремих положеннях, розміщених у додатках.

З метою виявлення потреб та інтересів студентів, їх ціннісної орієнтації, специфіки сприйняття процесів суспільного життя в університеті регулярно, як правило, в кожному семестрі, проводяться тематичні соціологічні дослідження, матеріали яких видаються окремими брошурами й призначаються для врахування організаторами виховного процесу в роботі з молоддю.

Загальне керівництво, координацію і контроль за плануванням та реалізацією виховних заходів в університеті здійснює проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді.

6 ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Форми та методи виховної роботи в ДНУ узгоджуються з її напрямками, тому доцільно застосовувати ті з них, що найефективніше зарекомендували себе на практиці в конкретних напрямках виховного процесу, які наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1

Напрями виховання	Форми та методи виховного впливу
1	2
Національно-патріотичне виховання	<ul style="list-style-type: none"> – проведення всеукраїнських, регіональних та університетських патріотичних акцій, творчих зустрічей, ігор, профільних олімпіад, конкурсів, засідань круглих столів, семінарів, конференцій, тренінгів, виставок, форумів, фестивалів, нарад, тематичних вечорів, бесід; – організація заходів в рамках відзначення державних свят, пам'ятних історичних дат та подій; – вивчення історичного, культурного, побутового, політичного, соціального досвіду та сьогодення українського народу; – уроки-диспути; – політичні дебати, брифінги; – зустрічі з видатними діячами українського державотворення, представниками державної влади, народними депутатами;

Продовження Таблиці 1

1	2
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з традиціями та віхами сторінками історії університету; – відвідування музею історії ДНУ; – тематичні екскурсії по визначних місцях України, регіону; – екскурсії до музеїв міста; – організація пошуково-дослідницької та краєзнавчої роботи; – святкування Днів університету, факультетів, посвяти в першокурсники, випускних вечорів тощо; – забезпечення студентів ДНУ національно зорієнтованими інформаційними джерелами (пресою, літературою, фільмами тощо).
<p>Інтелектуально-духовне виховання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – проведення університетських профорієнтаційних акцій, виставок, форумів, фестивалів, нарад, інструктажів; профільних змагань, олімпіад, відзначення професійних свят; – участь у роботі студентського наукового товариства, в конференціях, семінарах, семінарах-тренінгах, конкурсах на кращого фахівця; – проведення засідань круглих столів, диспутів, ігор; – лекції; – бесіди; – творчі зустрічі з відомими фахівцями, вихованцями ДНУ, інтелектуалами;

Продовження Таблиці 1

1	2
	– оприлюднення рейтингів навчання студентів

	<p>створення атмосфери змагальності, здорової конкуренції;</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановлення нагород для студентів: значок «Відмінник ДНУ», листи-подяки батькам та в школу, медалі кращим випускникам, почесні грамоти, занесення у книги й на дошки пошани університету та факультетів, нагородження кращих студентів за результатами навчання, наукової роботи тощо; – моделювання на практичних заняттях реальних життєвих ситуацій, формування у студентів навичок дискусії, полеміки, толерантного ставлення до іншої думки, розгляду її з позицій набуття нового досвіду; – здійснення шефства старшокурсників над студентами молодших курсів.
Громадянсько-правове виховання	<ul style="list-style-type: none"> – участь в організації та проведенні всеукраїнських, регіональних та університетських правничих акцій, творчих зустрічей, ігор, конкурсів, засідань за круглим столом, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів, виставок, форумів, фестивалів, нарад, бесід; – організація студентського лекторію з правових знань; – профільні змагання, олімпіади; – обговорення в академічних групах матеріалів періодичної преси, ознайомлення з законодавчими актами України, проведення відповідних лекцій, ділових ігор, зустрічей з представниками правоохоронних органів тощо; – прищеплення поваги до конституційних прав, свобод і обов'язків людини та громадянина.

Продовження Таблиці 1

1	2
Морально-	– участь в організації та проведенні всеукраїнських,

<p>етичне виховання</p>	<p>регіональних та університетських виховних акцій, творчих зустрічей, ігор, засідань за круглим столом, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів, виставок, форумів, фестивалів, нарад, бесід; інструктажів; консультацій;</p> <ul style="list-style-type: none"> – участь у конкурсі «Моральний вчинок» та інших заходах подібної спрямованості; – розвиток у студента здатності до самокритичності, до прийняття самостійних рішень, формування громадянської позиції, почуття відповідальності; – участь у добродійній діяльності та благодійних заходах; – виховання на особистому прикладі сумлінного ставлення до своїх функціональних обов'язків.
<p>Екологічне виховання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – участь в організації та проведенні всеукраїнських, регіональних та університетських природоохоронних акцій, творчих зустрічей, ігор, конкурсів, засідань за круглим столом, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів, виставок, форумів, фестивалів, лекцій, бесід, тематичних вечорів, консультацій, профільних змагань, олімпіад, відзначення свят екологічного характеру; – організація толок з озеленення територій, прилеглих до навчальних корпусів та гуртожитків, оглядів – конкурсів з облаштування кімнат, кабінетів, лабораторій; – оволодіння знаннями з охорони праці та безпеки життєдіяльності, основ традиційної та нетрадиційної медицини; – ознайомлення з психологією екстремальних ситуацій.

Продовження Таблиці 1

1	2
---	---

<p>Естетичне виховання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – організації та проведенні всеукраїнських, регіональних та університетських культурних акцій, творчих зустрічей, ігор, конкурсів, засідань за круглим столом, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів, виставок, форумів, фестивалів, лекцій, бесід, профільних змагань, олімпіад, відзначення свят художньо-естетичного характеру; – ознайомлення з народним мистецтвом, пісенним та поетичним фольклором, звичаями та традиціями українського народу та інших народів України. – збереження і розвиток місцевих традицій народно-ужиткового мистецтва; – регулярне відвідування та обговорення театральних вистав, концертів, виставок, матеріалів творчих конкурсів, культпоходів, екскурсій; – ознайомлення першокурсників з творчими колективами Палацу студентів; – екскурсії студентів по визначних місцях України та регіону, до художнього музею міста; – проведення творчих зустрічей з представниками мистецької еліти, вечорів відпочинку, дискотек тощо; – організація роботи художньо-естетичних гуртків, студій, клубів за інтересами, команд КВК; – календарно-тематичні та обрядові свята.
----------------------------	--

Продовження Таблиці 1

<p>Трудове</p>	<p>– участь в організації та проведенні всеукраїнських,</p>
----------------	---

виховання	<p>регіональних та університетських трудових акцій, зустрічей, фахових конкурсів, олімпіад, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів, виставок, форумів, фестивалів;</p> <ul style="list-style-type: none"> – самообслуговування, різноманітна суспільно-корисна праця і професійна діяльність, участь у добродійній діяльності, благоустрої університетського містечка; – долучення студентів до вирішення побутових справ (прибирання аудиторій, кімнат гуртожитку, чергування тощо), виховання господарської ініціативи, підприємливості, лідерських якостей молоді; – ознайомлення майбутніх фахівців з передовим вітчизняним і зарубіжним досвідом в галузі професійно-бізнесової діяльності; – сприяння органам студентського самоврядування в організації працевлаштування молоді; – проведення ярмарок студентської творчості тощо.
Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя	<ul style="list-style-type: none"> – участь в організації та проведенні всеукраїнських, регіональних та університетських спортивних акцій, ігор, конкурсів, семінарів, конференцій, семінарів-тренінгів; – заходи на теми «Молодь України за здоровий спосіб життя», «Вибір молоді - здоров'я» та ін.; – організація «Школи здорового способу життя»; – залучення студентів до спортивних секцій, змагань, спартакіад, турнірів, туристичних походів; – пропагування культури здорового способу життя на прикладах видатних спортсменів, науковців, державних і громадських діячів.

Закінчення Таблиці 1

1	2
	– зустрічі із відомими спортсменами, в тому числі

	університету; – участь у всеукраїнських, місцевих та університетських акціях та заходах профілактичного спрямування, зокрема, антиалкогольних, антинікотинових тощо; – реалізація проекту «Зустріч із лікарем».
--	---

7 ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УНІВЕРСИТЕТІ

Процес виховання триває постійно. Разом з тим, тісний зв'язок з навчальним процесом зумовлює проходження певних етапів виховної роботи.

7.1 Перший етап триває упродовж навчання на першому курсі. Він характеризується адаптацією нового поповнення студентів до умов життя та навчання в університеті, ознайомленням з його історією, традиціями, нормативними документами, зокрема, Кодексом честі та гідності студента ДНУ, Правилами внутрішнього розпорядку та ін. Паралельно відбувається створення відповідних організаційних і соціально-психологічних умов для повноцінного навчання та виховання першокурсників, їхнє знайомство зі структурою, вимогами та специфікою організації навчального процесу, побудованого на принципах Болонської моделі, в тому з рейтинговою системою оцінювання. При цьому кожен куратор академічної групи має ретельно вивчити своїх підопічних, з'ясувати їхні сильні та слабкі сторони, допомогти якнайшвидше увійти в річище багатогранного студентського повсякдення, а також ознайомити їх з ресурсною базою та соціально-культурною інфраструктурою університету (наукова бібліотека та її філії на факультетах і в гуртожитках, Палац спорту, Палац студентів, музей історії ДНУ імені Олеса Гончара тощо). Задля підвищення ефективності виховного впливу здійснюється моніторинг соціально-психологічної сумісності юнаків та дівчат у групах і особливо у гуртожитках. Проводиться діагностика (із застосуванням тестів та опитувальників) мотивів фахового вибору, з'ясовуються спрямованість

особистісних орієнтирів, досягнення яких повинно стати для них не просто обов'язком, але й потребою. З цією метою на кожному факультеті увести в практику щомісячне підведення підсумків навчання у студентських групах, забезпечити публічний характер інформації щодо визначення кращих студентів за місяць, семестр, навчальний рік. Підтримувати здорову конкуренцію, уникаючи виникнення конфліктних ситуацій за право бути на верхніх сходинках рейтингу. Розвивати громадську активність молодих людей, насамперед шляхом їх усвідомленого включення у динамічний процес студентського самоврядування, у різні форми суспільно-корисної праці на благо університету, регіону, країни. Участь, зокрема, в у роботі студентських рад усіх рівнів має бути ефективною школою молодіжного зростання, де вирішуються наступні завдання: по-перше, формуються і розвиваються навички й уміння культурного спілкування, поважного ставлення до іншої думки; по-друге, прищеплюється бажання вести дискусію, аргументовано відстоювати свою позицію з певних проблем життєдіяльності навчального колективу, соціального і правового захисту студентства; по-третє, виробляються і утверджуються на рівні свідомості, лінії поведінки, вчинків загальнолюдські морально-духовні якості, конче важливі в нинішньому світі, наповненому жорстокістю, бездуховністю, комерціалізацією; по-четверте, формується ініціатива, активна життєва позиція майбутніх фахівців, хоча енергію, ініціативу молоді слід по-батьківськи максимально обережно направляти у правове русло, виховуючи тим самим повагу до національного законодавства; по-п'яте, виховуються естетичні смаки в гуморі, дрес-коді, уміння створювати навколо себе позитивне, комфортне середовище, корисне для здоров'я.

Спільними зусиллями науково-педагогічного корпусу і студентського самоврядування треба активно протидіяти рекламі ЗМІ щодо вживання алкогольних напоїв, паління, розвиваючи мотивацію молоді до занять фізичною культурою та спортом, що сприяють покращенню здоров'я і консолідації студентських колективів.

Ключовим завданням інституту кураторства є виховання студентів у дусі

патріотизму, любові до рідної землі, її історії. Але турбота про збереження чи відновлення незаслужено забутих плодів давньої народної мудрості має диктуватися не тільки любов'ю до минулого, а й не меншою любов'ю до сьогодення та майбутнього, не лише прагненням утримати специфіку, що відрізняє український народ від інших, а й палким бажанням сприяти подальшому збагаченню та прогресові національної культури. Інакше кажучи, справжній патріотизм не суперечить, а навпаки, допомагає краще і повніше пізнати світ, сформувати толерантне ставлення і сприймання інших культур, людей, цивілізацій.

Враховуючи, що другий етап є вирішальним у закладенні основного базису підготовки майбутніх фахівців, всім суб'єктам виховного процесу слід виховувати у студентів наполегливість, сумлінність, завзятість щодо засвоєння навчального матеріалу, прагнення вийти за межі передбаченого планами та програмами мінімуму знань, накопичити таким чином критичну масу інформації, що дозволить зрештою вийти їм на якісно нові рубежі у професійному становленні, зайняти гідне місце у дедалі зростаючому конкурентному середовищі на сучасному ринку праці. Створюючи мотивацію у цьому напрямку, потрібно усіляко допомагати студентам віднайти свій інтерес у науці, її проблемах, пріоритетах, стимулювати їх залучення до роботи у наукових осередках, до виконання держбюджетної та госпдоговірної тематики на кафедрах, в лабораторіях НДІ, до підготовки наукових публікацій, участі у конкурсах, олімпіадах, конференціях тощо.

Предметом особливого піклування кураторів і студентського самоврядування повинно стати виховання бережливого ставлення до приміщень університету: обладнання, меблів, підтримання чистоти і порядку в аудиторіях, гуртожитках тощо.

Важливим з огляду екологічного виховання є прищеплення студентській молоді любові до природи, прагнення зробити свій внесок у підтримання належного догляду за навколишнім середовищем. Якнайкраще це може бути досягнуто під час роботи на суботниках, прибирання території

університетського містечка, ботанічного саду, проведення силами наших студентів екологічних акцій в місті.

Очікувані результати після другого етапу: сформований певною мірою свідомий громадянин-патріот, тобто молода людина, якій притаманні особистісні якості й риси характеру, спосіб мислення, поведінки та вчинків, спрямовані на максимальну самореалізацію як у науково-професійній сфері, так й на ниві прояву активної громадянської позиції щодо покращення суспільного життя.

7.3 Третій етап охоплює навчання на 4-5 курсах і характеризується як час самоствердження і професійного становлення студента. Головне завдання полягає у підготовці майбутніх випускників до професійної роботи за фахом. На підставі вивчення індивідуальних особливостей вихованців слід чітко зорієнтувати їх на найбільш оптимальні напрямки подальшої фахової діяльності, пам'ятаючи, що навчання й виховання це єдиний педагогічний процес, в якому гармонійно поєднані обидві складові.

Особливо ретельно належить готувати практику студентів на 4 і 5 курсах навчання. Адже саме від її організації багато в чому залежить якість підготовки до практичних кроків в обраній фаховій сфері, тому відповідальним за її проведення варто індивідуально обирати місце для кожного студента. На цьому етапі складова самовиховання значно переважає методи виховного впливу на особистість. Звідси випливає, що головний акцент усіх суб'єктів педагогічного процесу (ректорату, профкому, деканатів, кафедр, викладачів, кураторів навчальних груп, рад студентів) має бути зроблений на стимулюванні процесу самовиховання, самопізнання, тобто самостійного й цілеспрямованого занурення у таїни професії. Основні завдання щодо організації самовиховання майбутніх фахівців: пояснення значення, актуальності формули самовиховання для всебічного розвитку особистості; вироблення вміння адекватно оцінювати себе, свої можливості; прищеплення готовності до співпраці з вихователями, які можуть дати поради та корисні рекомендації. З цією метою необхідно комплексно застосовувати всі форми виховної роботи: участь в організації

різноманітних університетських і факультетських заходів та урочистостей, проведення студентських науково-практичних конференцій, тематичних вечорів, тижнів різних навчальних предметів, зустрічей із видатними людьми, конкурсів, олімпіад, фестивалів, виставок тощо.

Поряд із масовими формами виховного впливу доцільно використовувати групові форми, такі як: бесіди, "круглі столи", клуби та гуртки за інтересами, обговорення радіо- і телепередач, новинок преси, акції милосердя, пошукова діяльність, екскурсії, походи, заочні подорожі, заходи з фізичного виховання - спартакиади, туристичні походи і т. ін. тощо.

На основі вивчення особистісних якостей індивідуально-виховну роботу зі студентами здійснюють за двома напрямками:

По-перше, корекція відхилень у свідомості й поведінці окремих студентів через створення спеціальних педагогічних ситуацій, які сприяють усуненню наявних у студента негативних якостей;

По-друге, спонукання студентів до раціонального використання вільного часу для всебічного розвитку своєї особистості, удосконалення необхідних фахівцю якостей (консультування студентів щодо розумного використання вільного часу на самопідготовку, наукову чи громадську роботу, дозвілля, заняття фізкультурою і спортом, художньою і технічною творчістю).

Враховуючи актуальність професійної зорієнтованості студентів і жорсткі ринкові умови сучасного суспільного розвитку, слід забезпечувати максимально можливу прогнозованість майбутнього працевлаштування майбутніх фахівців, для чого практикувати виконання дипломних робіт на замовлення зацікавлених організацій, установ та компаній, присутність роботодавців на їх захистах і тощо.

Очікувані результати після третього етапу:

Студент ДНУ повинен стати:

– високоосвіченою, всебічно розвиненою особистістю, інтелігентом у найширшому і найкращому розумінні цього слова, здатним адекватно

реагувати на виклики часу й оперативно адаптуватися до нових реалій та умов суспільного життя;

– професіоналом найвищого гатунку, фахівцем світового класу, свідомим громадянином, умілим організатором, патріотом України;

– людиною вихованою, правдивою, порядною, працелюбною, принциповою, вольовою, відповідальною за доручену справу та вчинки, вимогливою до себе та оточуючих, скромною, чуйною, з почуттям гумору й здорового глузду;

– взірцем моральної чистоти і високої культури, загальної ерудиції, шанобливого ставлення до дружини (чоловіка), родини, рідного краю, Батьківщини, людства;

– виразником і носієм національних і загальнолюдських цінностей свободи, доброти, справедливості, гуманності, злагоди, віри у верховенство закону, права та інших доброзичностей і чеснот;

– послідовним і непримиримим борцем проти наростання валу бездуховності та аморалізму у суспільстві, криміналізації усіх сфер багатогранного життя, сплеску жорстокості, насилля, розпусти, поширення наркоманії, пияцтва та інших негативних явищ, за відновлення і утвердження справжньої, реальної духовності й моралі, успадкованої з глибини віків, яка базується на загальнолюдських цінностях.

8 КОНТРОЛЬ ЗА ВИХОВНОЮ РОБОТОЮ

8.1 Алгоритм дій вихователів щодо контролю виховного процесу полягає у наступній послідовності дій:

– аналіз фактичного стану справ для виявлення суперечностей у цілісному діяльнісно-виховному процесі й визначення шляхів їх розв'язання;

– планування ефективних виховних заходів та організація їх виконання для досягнення необхідного виховного впливу;

– створення умов для ефективного виховання в університеті;

– оцінка результатів виховної діяльності на кафедрах і в середовищі університету та корекція всього діяльнісно-виховного процесу в ДНУ.

8.2 Методи контролю та аналізу ефективності виховної роботи. Головне завдання методів контролю – з'ясувати результативність конкретних виховних заходів, виховної роботи в колективі загалом. До них належать педагогічне спостереження, бесіда, опитування (анкетне, усне), аналіз результатів діяльності студентів тощо. Який би метод при цьому педагог не використовував, він повинен бути елементом конкретної програми вивчення особистості чи колективу.

9 ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ВИХОВАТЕЛЯ

9.1 До основних функцій вихователя належать:

– статусно-позиційна – забезпечує розуміння й прийняття науково-педагогічними працівниками і педагогічними колективами свого соціального статусу, ролі, місця, кола функціональних завдань, відповідальності та обов'язків як основних суб'єктів організації виховного процесу;

– розвивальна – полягає в активному впливі на процес розвитку й саморозвитку студентів, вироблення у них критичного ставлення до оточуючого середовища, громадянської позиції тощо;

– формуюча – спрямована на формування у студентів необхідних цінностей (переконань), морально-психологічних і громадських якостей;

– інформаційно-комунікативна – зумовлює активний вплив виховання на процес пізнання студентами один одного, а також розвиток соціальних зв'язків і статутних взаємин у студентських колективах та в університеті загалом;

– мотиваційно-мобілізує – забезпечує формування спонукальних сил студентів до продуктивного навчання та оволодіння майбутньою професією;

– профілактична – уможливорює прогнозування й запобігання небажаних виявів поведінки студентів;

– перевиховання – спрямована на викорінення, ліквідацію негативних

якостей і рис характеру студентів, а також соціально-психологічних утворень у соціальних групах в інтересах формування й розвитку соціально-ціннісних орієнтацій.

Проректор з науково-педагогічної роботи
у сфері гуманітарної освіти
та виховання молоді

 В.В.Іваненко

ПОГОДЖЕНО

Начальник юридичного відділу
Провідний інженер відділу стандартизації
та метрології

 Т.В. Шляхова

 Г.І. Зарівняк